



Multioborová spolupráce - psychologické vyšetření

Psychologické vyšetření



Psychodiagnostické metody se užívají k hodnocení osobnosti jako celku nebo její dílčí složky, určité psychické funkce nebo vlastnosti



stanovení cíle - dán psychickými problémy, které vedly k vyhledání odborné pomoci

Dva základní principy psychologického vyšetření (dle Říčana, 1997)

Ekologický princip

psychický stav v různé míře ovlivňuje i prostředí (minulost i současnost), zaměřit se na aktuální vlivy prostředí (rodiny, školy, společnosti atd.), které mohly přispět k rozvoji současných potíží

Princip kontinuity

zachytit podstatné informace z různých období života vyšetřovaného člověka, je výhodné rozdělit vyšetření na několik částí- projeví se stabilita či kolísavost psychických funkcí, emoční ladění, chování, postoje atd.

Zdroje informací o vyšetřovaném

Lékařská a psychologická dokumentace

- dosavadní vyšetření a průběh léčby

Informace rodinných příslušníků

- sdělení členů rodiny, komplexní představy o vztazích v rodině, o dynamice uvnitř, o postoji okolí k vyšetřovanému člověku

Informace z různých institucí

(škola, OSPOD apod.) - úroveň sociálního začlenění do skupiny, vztahy mezi vrstevníky, postoj k autoritě, reakce na ne/úspěch atd.

Pozorování - projevy, úprava zevnějšku, způsob verbální i neverbální komunikace, nápadností v chování, projevů emočního prožívání atd., riziko subjektivního názoru vyšetřujícího

Anamnéza

- osobní anamnéza - zaměřena na zjištění všech nápadností dosavadního vývoje, typické projevy a problémy, které kdy měl, jeho vztahy k lidem, školní a profesní úspěšnost, somatická onemocnění, úrazy apod.
- rodinná anamnéza - výskyt podobných problémů, případně jiných závažnějších psychických onemocnění, závislosti, sebevražedného chování apod. u dalších členů rodiny, zaměřuje se i na zjištění kvality rodinného soužití



Rozhovor

- nejčastějším způsobem zjištění psychického stavu určitého člověka
- Významné je navázání a udržení kontaktu s vyšetřovaným člověkem, posílení jeho ochoty ke spolupráci
- Je třeba vzbudit důvěru, vyvarovat se pokud možno vzniku napětí a obav z důsledků vyšetření
- Vyšetřovaný člověk by měl být informován o účelu vyšetření a jeho důvodech, pokud na něj byl doporučen někým jiným



Psychologické testy



výkonové testy - měří úroveň nějaké schopnosti nebo dovednosti, event. míru znalostí (testy inteligence, obecné informovanosti, paměti apod.)



dotazníkové a posuzovací techniky - využívají písemně prezentované formy otázek, zaměřených na určitou problematiku, k níž se vyšetřovaná osoba vyjadřuje (např. dotazník k měření úzkosti, posuzovací škála k hodnocení rodinných vztahů apod.)



projektivní metody - využívají mechanismu projekce, tj. skutečnosti, že jakýkoli nejednoznačný testový podnět (např. Rorschachův test - skvrny či nedokončené věty) vyvolá individuálně specifickou reakci jedince, máme tendenci interpretovat takový podnět na základě jeho subjektivního významu pro nás, reakce odráží postoje, potřeby, prožitky i problémy, které tento člověk má



neuropsychologické metody - diagnostika projevů mozkového poškození, ke zhodnocení takto vyvolaných změn v chování a prožívání, dnes spíše moderní zobrazovací metody, umožňující funkční i anatomické vyšetření mozku (počítačová rentgenová tomografie, magnetická rezonance)

Příklady diagnostiky psychologa (ve vztahu ke speciální pedagogice)

Oblasti diagnostiky

intelekt

osobnostní rysy

autistické spektrum (PAS)

vztahová; diagnostika citové vazby

struktura rodinného systému

ADHD

úzkost a deprese u dětí

sexuální zneužívání

školní zralost (nutno v ŠPZ)

Nástroje

WISC-III, S-B, Raven
(orientační)

ROR, JEPI, AAC, kresba

CARS, ADI-R

pískoviště

pískoviště, Anthony-Bene,
CATO, ADOR, Scénotest

WISC-III, kresby

CDI, ROR, kresba

anatomické panenky, kresba

Orientační grafický test
školní zralosti (Jirásek, Kern)

WISC-III - Wechslerova inteligenční škála pro děti

Využití pro diagnostiku intelektových schopností dětí od 6 do 17 let – posouzení celkové úrovně rozumových schopností

Administrace individuální, verze tužka-papír. Doba administrace je 50 – 70 minut

Charakteristika testu

- Nové vydání WISC-III (2002) obsahuje nezbytné úpravy

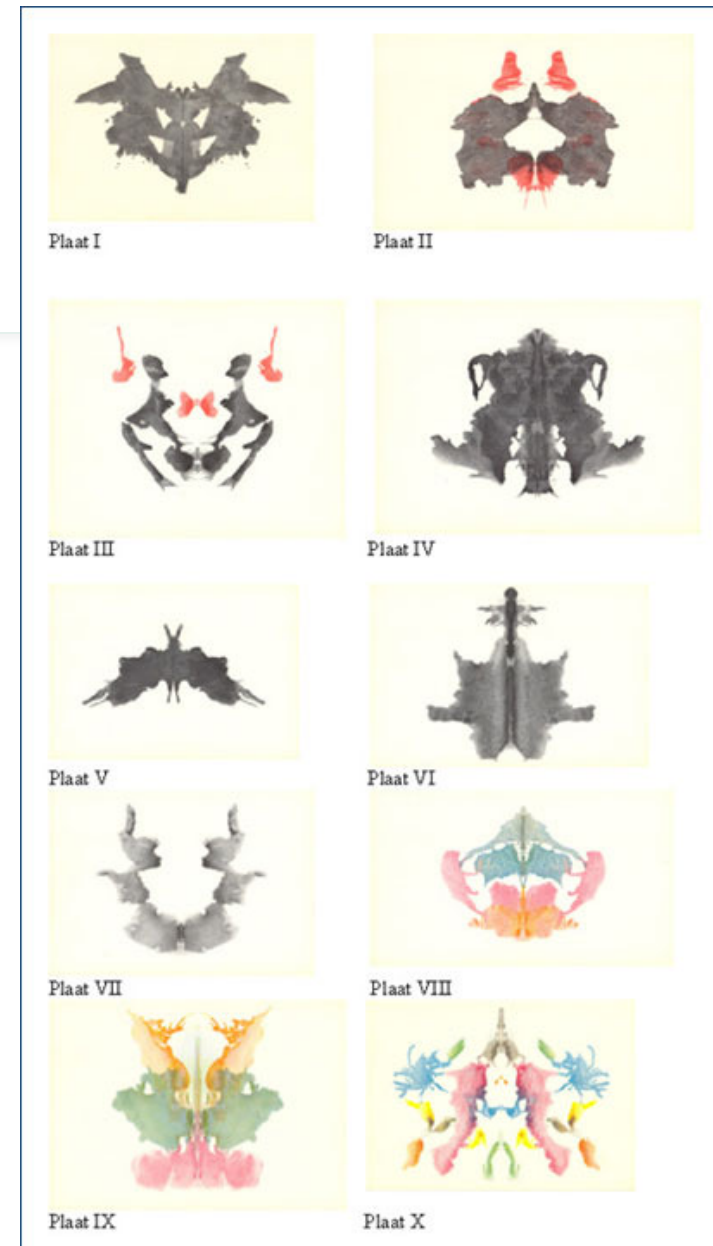
Diagnostika je založena na verbální a performační škále, které obsahují tyto subtesty

- Verbální škála
 - Vědomosti
 - Podobnosti
 - Počty
 - Slovník
 - Porozumění
 - Opakování čísel
- Performační škála
 - Doplnování obrázků
 - Kódování
 - Řazení obrázků
 - Kostky
 - Skládanky
 - Bludiště
 - Hledání symbolů

Rorschachův test (ROR)

- sada deseti standardních tabulí, z nichž každá obsahuje více či méně symetrickou skvrn - tabule jsou nepestré a pestré (barvy)
- administrace tabulí je doprovázena základní Rorschachovou formulí: "Co by to mohlo být?", případně parafrázemi této věty, zaznamenáváme vše, polohu tabule, lokalizaci odpovědi, doslovné znění odpovědi, nonverbální projevy klienta a dobu latence od předložení tabule do první odpovědi

https://wikisofia.cz/wiki/Rorschach%C5%AFv_test



Diagnostika PAS










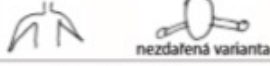
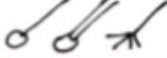


- <https://autismport.cz/o-autisticke-m-sp>
- <https://autismport.cz/testy/m-chat-r-tmektru/detail/screeningove-metody>

Kresba

- Kresby postavy pro děti předškolního věku - instrukce nakreslit pána, jak nejlépe dovedou, výkladový rámeček (viz. obr vpravo)
- Psychotest kresba stromu neboli Baum test - při rozboru psychotestu se sledují tři základní symboly, a to kořen a pata kmene, kmen a srdce stromu a koruna s větvemi. Sledují se jednotlivé tahy, tlak, který je vyvíjen na tužku při malbě a také celkový dojem - výkladový rámeček
- Kresba rodiny (začarované rodiny)

<https://www.raabe.cz/magazin/interpretace-detske-kresby/magazin>



1. Oči	Oči jsou dvoudimenzionální, je vyznačená panenka.	
2. Nos	Nos – jakýkoli způsob znázornění.	
3. Nos	Nos je dvoudimenzionální.	
4. Ústa	Ústa jsou dvoudimenzionální.	
5. Vlasy	Vlasy – jakýkoli způsob znázornění.	
6. Krk	Krk – jakýkoli způsob znázornění.	
7. Krk	Krk je dvoudimenzionální a má přiměřené proporce (nesmí být stejně široký jako trup).	
8. Trup	Trup je dvoudimenzionální.	
9. Trup	Proporce trupu – výška je větší než šířka.	
10. Paže	Obě paže jsou dvoudimenzionální.	
11. Paže	Proporce paží – délka je větší než šířka (lze hodnotit, jen pokud jsou paže zobrazeny dvěma čarami).	
12. Paže	Paže jsou připojeny k trupu.	
13. Paže	Paže jsou připojeny k trupu ve správném místě.	
14. Ruce	Ruce jsou oddělené od paží.	
15. Prsty	Prsty – jakýkoli způsob znázornění.	
16. Prsty	Prsty ve správném počtu.	
17. Nohy	Nohy jsou dvoudimenzionální.	

Pískoviště

- dítě (rodina, dospělý) zobrazuje svůj aktuální vnitřní svět a my se tak můžeme společně přiblížit jeho momentálním potřebám, zájmům, emocím, myšlenkám, nahlédneme více do jeho vztahů, představ o sobě a druhých, o světě
- samotné přenosné pískoviště s pískem a množstvím postaviček a objektů, ze kterých lze stavět, tvořit
- konkrétní, hmatatelný a velmi názorný obraz, se kterým můžeme pohybovat, experimentovat, měnit jej, sledovat jeho vývoj v čase



Scénotest

- zjištění nevědomých problémů dětí a mládeže, je využitelný i u dospělých nebo v rodinné diagnostice a terapii
- Proband vytváří volné nebo strukturované scény s využitím testového materiálu, tvořeného figurkami lidských postav, zvířaty, různými předměty a kostkami.
- Nová verze Scénotestu přináší pod názvem SCENO-2 podstatně aktualizovaný materiál, který reflektuje realie našeho okolí současněji než verze původní



Výsledek diagnostiky

- je třeba klientovi sdělit takovým způsobem, aby mu byl schopen porozumět, aby nevyzněl jednoznačně negativně a obsahoval i nějaké pozitivní informace
- Není vhodné používat odbornou terminologii, které nemůže laik rozumět, a proto by mohla vyvolat neadekvátní reakci
- spíše zaměřeno na praktické důsledky pro život vyšetřovaného člověka
- Sdělení psychiatrické diagnózy je úkolem lékaře

Zpráva z diagnostiky

- osobní údaje klienta
- účel vyšetření
- souhrn vývoje aktuálního problému
- předpokládanou etiologii problému
- výsledky vyšetření
- souhrn ostatních získaných informací
- diagnostická úvaha, využívající všechny údaje, které jsou k dispozici
- předpokládaná prognóza a dalším doporučením (např. změny ve školním prostředí atd.)

Zdroje

- Geldard, K. (Ed.). (2009). Practical interventions for young people at risk. SAGE Publications.
- Geldard, K., & Geldard, D. (2008). Dětská psychoterapie a poradenství. Portál.
- Matějček, Z. (1992). Praxe dětského psychologického poradenství. SPN
- Svoboda, M. (Ed.), Humpolíček, P., Šnorek, V. (2013). Psychodiagnostika dospělých. Portál.
- Valentová, L.(Ed) (2009).Školní poradenství I a II .Pedagogická fakulta UK.